

Приазов'я, але й багатонаціонального і поліетнічного світу. У сучасних правових, демократичних відкритих суспільствах етнічні процеси мають природний характер, відбуваються еволюційним шляхом. Сьогодні західні держави відмовились від штучного гальмування або прискорення етнічних процесів і, перш за все, насильницької асиміляції. У посттоталітарних суспільствах етнічні процеси, стримувані чи спотворені раніше офіційною політикою, розвиваються досить бурхливо і набирають природного характеру. Відбуваються об'єктивні, закономірні процеси етнічної диференціації та дезінтеграції, на зміну яким мають прийти процеси етнічної інтеграції, мультикультуралізму, котрі сприятимуть народженню нових етнонаціональних відносин у суспільстві.

Список використаної літератури

1. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика / П. А. Сорокин; пер. с англ., вст. Статья и комментарии В. В. Сапова. – М. : Астерль, 2006. – 1176 с.
2. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / П. А. Сорокин. – М. : Политиздат, 1992. – 543 с.
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М. : „Academia – Центр”, „Медиум”, 1995. – 323 с.
4. Гердер И. Г. Избранные сочинения / И. Г. Гердер. – М., Л. : Художественная литература, 1959. – 323 с.
5. Ручка А. Орієнтири концептуалізації ідентичності / А. Ручка // Соціокультурні ідентичності та практики / під ред. А. Ручки. – К. : Інститут соціології НАН України, 2002. – С. 10 – 98.
6. Александрович И. Э. Краткий обзор Мариупольского уезда / И. Э. Александрович. – 2-е изд. (репринтное). – Мариуполь : Типо-Литография А. А. Франтова, 1897. – 116 с.
7. Хабермас Ю. В поисках национальной идентичности: Философские и политические статьи / Ю. Хабермас. – Донецк : Донбасс, 1999. – 123 с.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2012

B. V. Sliushchinskiy

ETHNIC CULTURAL PRIAZOVYA COMMUNITY: INTEGRATION OR CULTURAL OR MULTICULTURALISM?

The article deals with ethnic culture of the population of Priazov. The author tries to reveal the peculiarities in the relationship between the various ethnic entities that inhabit the region. The research results show a certain "cultural conflict", which is enhanced with modern globalization processes, as well as cultural integration and multiculturalism.

Key words: *Ethnic culture, cultural integration, multiculturalism, globalization, cultural conflict.*

УДК 316.422.42

М.В. Туленков

ПРИНЦИПОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СОЦІАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ

У статті з позицій соціологічного підходу обґрунтовуються принципові засади організаційної взаємодії суб'єктів і об'єктів соціального управління транзитного суспільства.

Ключові слова: *принципи організаційної взаємодії в соціальному управлінні, суб'єкт соціального управління, об'єкт соціального управління, механізми взаємодії*

суб'єктів і об'єктів соціального управління.

Ефективна організаційна взаємодія в соціальному управлінні транзитного суспільства має базуватися, як свідчить аналіз, на основі відповідних принципів (тобто певних ключових правил або положень), які спрямовують спільну діяльність керуючих суб'єктів і керованих об'єктів на реалізацію визначеної мети суспільного розвитку [1, с. 321]. Серед них важливе значення надається *принципу виділення (або формування) суб'єкта соціального управління*, виконання вимог якого забезпечує структурну впорядкованість організаційної взаємодії в системі соціального управління, по-перше, з погляду характеру залежності стану керуючого суб'єкта від стану керованого об'єкта, а по-друге, з точки зору відповідності їхньої діяльності загальному та особливих інтересам. Такий стан виникає там і тоді, де і коли суб'єкт соціального управління формується таким чином, що не тільки перебирає на себе всю повноту інтересів об'єкта соціального управління, але й намагається створити відповідні умови для їх реалізації з боку останнього.

Аналіз також свідчить, що для цього об'єкт соціального управління має володіти можливістю делегувати носіїв своїх інтересів до складу керуючого суб'єкта, тобто останній має формуватися за рахунок представників “знизу”. Такий спосіб формування суб'єкта управління створює його подвійну залежність від об'єкта управління. Зокрема, від інтересів останнього взагалі залежить здатність людей виконувати роль керуючого суб'єкта, оскільки перебравши на себе цю роль вони мають повніше відображати особливі інтереси об'єкта управління. За рахунок цього фактично й досягається відповідність інтересів суб'єкта управління інтересам об'єкта управління, що вказує на раціональну й доцільну впорядкованість організаційної взаємодії між ними, яка спрямована на досягнення спільної мети [2, с. 83].

Однак відповідність суб'єкта управління рівню різноманітності інтересів об'єкта управління не може бути досягнута шляхом одноразового акту виділення цього суб'єкта. Це, на наш погляд, пояснюється принаймні двома причинами. Перша з них полягає в тому, що встановлення залежності керуючого суб'єкта від керованого об'єкта можливе лише в тому разі, коли останній здатний змінювати стан суб'єкта управління або, інакше кажучи, змінювати в ньому склад представників (носіїв) своїх особливих інтересів. Друга причина пов'язана з процесом зміни стану самого об'єкта управління, який є результатом суспільних перетворень, а також зміною соціального становища людей, структури їхніх ціннісних орієнтацій, складу соціальних утворень тощо. Ці суспільні зміни, як показує аналіз, ведуть не тільки до перетворення структури особливих інтересів індивідів і соціальних груп як об'єкта управління, але й до відповідного перетворення й самого суб'єкта управління, що вимагає запровадження ще одного принципу організаційної взаємодії в соціальному управлінні транзитного суспільства – *принципу циклічності*.

Цей принцип виражає потребу періодичного виділення із складу об'єкта соціального управління все нових носіїв інтересів останнього та делегування їх до складу керуючого суб'єкта. У процесі такого виділення стан останнього приводиться у відповідність до тих суспільних змін, що відбулися в стані об'єкта соціального управління, тобто за рахунок запровадження цього принципу й відбувається відновлення цієї відповідності. Водночас тривалість циклу виділення нового суб'єкта соціального управління має, на наш погляд, відповідати певним критеріям. *Перший критерій* впливає з функціональної природи самого суб'єкта управління – відображати загальні інтереси об'єкта управління, і чим масштабнішим є останній за чисельністю, тим більшим має бути необхідне узагальнення його особливих інтересів для формування загального інтересу суспільного розвитку. Наприклад, українське суспільство як сукупний об'єкт соціального управління має певну ієрархічну

структуру, компонентами якої є об'єкти управління різного масштабу – село (селище), район, місто, область, автономна республіка тощо. На рівні району цей інтерес (який має бути відображений в діяльності суб'єкта управління) є найбільш “індивідуалізованим”, оскільки він більшою мірою (ніж на рівні регіону і тим більше всієї країни) охоплює приватні сторони й умови життєдіяльності індивідів і соціальних груп. Тобто особливі інтереси об'єкта управління та їхня структура, що зумовлюють різні сторони й умови життєдіяльності людей на даному рівні, схильні до швидших змін, тобто вони є більш рухомими ніж на рівні регіону чи країни в цілому.

Отже, чим більшим за чисельністю людей є об'єкт соціального управління, тим менш “індивідуалізованим” і більш узагальненим є його інтерес, який має відображати суб'єкт управління, оскільки він охоплює своєю діяльністю більш загальні сторони і умови життєдіяльності людей. Звідси випливає, що тривалість циклу виділення суб'єкта управління залежить від масштабу об'єкта управління, що суттєво впливає на ефективність їхньої організаційної взаємодії в системі соціального управління. Але на тривалість цього циклу впливає не тільки масштаб об'єкта управління, а й різноманітність соціальних груп (національних, територіальних, професійних тощо), які входять до його складу. Це зумовлене тим, що кожна специфічна соціальна група має свої особливі інтереси, різноманітність яких має “індивідуалізуватися” в загальному інтересі, що й потребує більш швидшої зміни останнього. Тому для рівних за масштабом об'єктів управління, але відмінних за різноманітністю соціальних груп, цикл виділення нового суб'єкта управління в загальному випадку має бути коротшим за часовим виміром.

Другий критерій – залежності керуючого суб'єкта від керованого соціального об'єкта – встановлює верхню межу тривалості циклу виділення суб'єкта управління. Чим довшим є цикл виділення суб'єкта управління, тим менша залежність останнього від об'єкта управління. У граничному випадку, коли суб'єкт управління виділяється “навічно”, його залежність від об'єкта управління наближається до нуля. У цьому випадку суб'єкт управління перетворюється на закриту систему і неминуче піддається “руйнуванню”. Унаслідок цього він стає нездатним відображати інтереси об'єкта управління не тільки через розбалансування за рівнем різноманітності інтересів, а й через суб'єктивні причини: превалювання індивідуальних і групових інтересів людей, що входять до складу суб'єкта управління. І навпаки, чим коротшим є цикл виділення нового суб'єкта управління, тим більшою є його залежність від об'єкта управління, яка набуває характеру прямого, жорсткого зв'язку. У цьому випадку різко падає здатність керуючого суб'єкта до відтворення продуктивної взаємодії з об'єктом управління. Отже, особливості формування й реалізації загального інтересу ставлять, таким чином, допустиму межу мінімальній тривалості циклу виділення суб'єкта управління [2, с. 83–86].

Слід також підкреслити, що кожний цикл виділення суб'єкта управління означає насамперед зміну структури особливих інтересів їхніх носіїв (представників), а також перебудову структури їхніх взаємодій з об'єктом управління. Це говорить про те, що загальний інтерес, який набуває нового змісту та втілення в меті суспільного розвитку вимагає від суб'єкта управління формування іншої системи керуючих впливів і відповідно – іншого результату, тобто нового стану об'єкта управління. Мінімальна тривалість циклу виділення нового суб'єкта управління таким чином має забезпечувати можливість успішного проходження й завершення таких процесів, як виникнення усвідомленої, сталої взаємодії особливих інтересів у системі соціального управління, що знаходить своє втілення в новому стані об'єкта управління. Досягнення такої відповідності інтересів суб'єкта управління інтересам об'єкта управління, як показує аналіз, забезпечується за допомогою реалізації ще одного *принципу* – *принципу функціонального визначення керуючого суб'єкта*, зміст якого впливає не тільки з

розуміння, але й з якісного виконання останнім своїх організаційно-управлінських функцій. Ці функції є ніщо інше як ті багатозначні ролі, що виконують індивіди й групи людей, які входять до складу суб'єкта (органа) управління в процесі формування загального інтересу суспільного розвитку. Отже, функціональне визначення суб'єкта управління – це насамперед наділення його певною соціальною роллю для реалізації інтересів і потреб індивідів і соціальних груп, як об'єкта управління.

Таким чином, для досягнення відповідності інтересів суб'єкта управління інтересам об'єкта управління перший має бути наділений тими організаційно-управлінськими функціями, які за своїм змістом відповідають сутнісній специфіці інтересів другого, тобто об'єкта управління. Наприклад, соціально-економічні (виробничі) соціальні утворення, що виробляють товари й послуги, необхідні для життєдіяльності людей – забезпечують інструментальну інтеграцію суспільства. Їхній особливий інтерес – перш за все економічний, оскільки його реалізація забезпечує потребу існування людей. Тому суб'єкти управління соціально-економічними утвореннями мають бути наділені відповідними повноваженнями для виконання соціально-економічних функцій. Інший приклад: соціально-територіальні утворення, що здійснюють регуляцію, координацію і контроль за ресурсами, поведінкою і діяльністю людей в межах певних соціально-територіальних спільнот, тобто забезпечують системну інтеграцію та відтворення суспільства як цілісності. Визначальний інтерес таких соціальних утворень має системну й соціальну в широкому сенсі природу, тому суб'єкти управління ними мають бути наділені соціально-політичними функціями, тобто певними владними повноваженнями для узгодження соціального становища людей та регуляції відносин між ними з погляду реалізації їхніх суперечливих інтересів.

При цьому слід підкреслити, що невідповідність функцій суб'єкта управління сутнісній специфіці інтересів об'єкта управління призводить не тільки до розбалансування організаційної взаємодії між ними, але й до зниження рівня функціонування суспільної системи в цілому. Так, якщо економічний суб'єкт управління наділяється політичними функціями, тобто здатністю визначати політичні рішення, то особливі економічні інтереси (які є первинними для нього) “підпорядковують” собі ці рішення, спотворюючи їх і, тим самим, спричиняють руйнуванню організаційних зв'язків між суб'єктом і об'єктом управління. Таке, зокрема, відбувалося в колишній Югославії, коли суб'єкти управління промислових підприємств були наділені певними політичними функціями. І навпаки, наділення політичного суб'єкта управління прямими економічними функціями ставить процес реалізації економічних інтересів індивідів і соціальних груп (як об'єктів управління) у залежність від політичних інтересів, що робить тим самим економіку “заручницею” політики.

Необхідний характер відповідності інтересів керуючого суб'єкта інтересам керованого об'єкта зумовлює й вимоги до змісту діяльності першого з погляду соціальної сумісності його взаємодії з другим, оскільки кожен об'єкт управління є для суб'єкта управління об'єктом його особливих інтересів. Якщо мета розвитку одного об'єкта управління суперечить меті розвитку іншого об'єкта управління, а вирішення цієї суперечності здійснюється одним керуючим суб'єктом, то він, як правило, обирає ту з двох цілей, реалізація котрої максимально забезпечує здійснення насамперед його особливого інтересу. Такі суперечливі об'єкти, на наш погляд, мають скеровуватися різними суб'єктами управління. При цьому особливий інтерес одного керуючого суб'єкта буде зосереджений, наприклад, на виробництві продукції, а іншого – на відновленні та розширенні засобів виробництва тощо. Унаслідок цього суперечності між об'єктами управління усуваються, а стан суб'єкта управління починає відповідати вимогам принципу *об'єктної функціональної несуперечності організаційної взаємодії в*

соціальному управлінні [2, с. 88–89].

Водночас аналіз показує, що для досягнення загальної мети суспільного розвитку важливе значення мають також форми й методи керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління, який є ключовим засобом ефективності організаційної взаємодії в соціальному управлінні. Під формою керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління (і в зворотному напрямі) розуміється насамперед організація відносин і зв'язків між окремими елементами системи соціального управління, а під методом керуючого впливу – сукупність способів, прийомів, операцій і процедур досягнення спільної мети суспільного розвитку. Отже, керуючий вплив як чинник взаємодії суб'єкта і об'єкта управління має при цьому бути цілком адекватним структурі зв'язків між ними, тобто цей вплив має бути підпорядкований вимогам ще одного важливого принципу – принципу *цілісності керуючого впливу суб'єкта на об'єкт соціального управління*. Цей принцип забезпечує насамперед здатність суб'єкта управління до реалізації загальної мети (інтересу) суспільного розвитку шляхом організації та розвитку двох типів організаційних взаємодій між учасниками спільної діяльності, тобто взаємодій видів діяльності і взаємодій особливих інтересів.

Організація пешого типу – діяльнісної взаємодії передбачає обмін окремими взаємозумовленими видами соціальної діяльності між людьми для отримання необхідного цільового результату. У цій діяльнісній взаємодії фактично представлена загальна потреба індивідів і соціальних груп (наприклад, у певних товарах, продуктах), яка може бути реалізована тільки в рамках усїєї суспільної системи. По суті, цільовий результат є змістовним втіленням принципу цілісності даної системи, який виявляється через рівень реалізації загальної мети чи рівень досягнутого бажаного стану розвитку суспільної системи.

А оскільки в цілому цільовий результат залежить і від стану діяльнісних взаємодій між різними індивідами і соціальними групами (що виступають у якості суб'єкта і об'єкта управління), то цілісність керуючого впливу визначається таким чином здатністю суб'єкта управління відтворювати і розвивати діяльнісну взаємодію між людьми в рамках суспільної системи як об'єкта управління. Тобто керуючий вплив суб'єкта на об'єкт управління, який перестає бути цілісним веде не тільки до руйнування діяльнісних зв'язків між ними, але й стає нездатним забезпечити їхню односпрямованість на реалізацію загальної мети суспільного розвитку.

Натомість аналіз свідчить, що існує й ряд інших взаємопов'язаних *принципів формування цілісного керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління*. Це, насамперед, *принципи системності та комплексності керуючого впливу*. При цьому комплексність є особливою стороною системності, яка розкриває багатоаспектність організаційної взаємодії індивідів і соціальних груп як суб'єктів і об'єктів соціального управління. Однак вимоги принципів системності й комплексності розглядаються більшістю дослідників, як правило, у діяльнісному аспекті, не беручи до уваги такий важливий аспект як особливий інтерес учасників спільної діяльності [3; 13]. Але без урахування останнього неможливо, на наш погляд, забезпечити реалізацію цих принципів в організаційно-управлінській практиці, оскільки розвиток діяльнісних взаємодій відображає лише зовнішню, тобто предметну сторону системоутворюючих зв'язків у суспільній системі. Адже по суті їхня діяльність є відображенням їхніх інтересів – особливих і загальних, тому що в основі обміну діяльністю лежить обмін насамперед особливими інтересами. Тож цілісність керуючого впливу й передбачає розвиток такого діяльнісного обміну, тобто такої взаємної зацікавленості учасників спільної діяльності один в одному, яка досягається через реалізацію цільового результату, а загального інтересу.

При цьому аналіз показує, що порушення взаємодії особливих інтересів учасників спільної діяльності може відбуватися з ряду причин. По-перше, якщо

неадекватним є їхнє становище відносно загального результату (інтересу) з погляду їхніх особливих інтересів. Наприклад, коли особливі інтереси одного учасника взаємодії реалізуються недостатньо або зовсім не реалізуються через досягнення загального результату (інтересу). У цьому випадку сам результат, а отже і другий учасник взаємодії, перестають бути об'єктами особливого інтересу першого учасника. По-друге, якщо соціальне становище учасників спільної діяльності стосовно один одного ускладнює реалізацію їхніх особливих інтересів. Це відбувається тоді, коли діяльність одного учасника не впливає відповідним чином на загальний результат. У цьому випадку через нерівнозначність обміну діяльністю між цими учасниками ускладнюється досягнення загального результату (інтересу) і задоволення їхніх особливих інтересів. Усе це веде до руйнування соціальної основи відтворення й розвитку цілісності суспільної системи – взаємодії особливих інтересів людей як суб'єктів і об'єктів соціального управління. При цьому вимоги *принципів системності й комплексності* є відображенням різноманітних інтересів індивідів, соціальних груп і суспільства в цілому. Тому що реалізація одних особливих інтересів (скажімо, економічних) неможлива без реалізації інших (наприклад, політичних інтересів індивідів і соціальних груп). Так, неможливо домогтися певного рівня розвитку підприємницької діяльності на основі реалізації лише особливих економічних інтересів суб'єктів господарювання, не забезпечивши при цьому їм належного становища в суспільстві для впливу на прийняття важливих для них політичних рішень, оскільки в змісті цих рішень є особливий економічний інтерес цих суб'єктів. Отже, цілісність керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління, що спрямована на організацію діяльнісних взаємодій і взаємодій особливих інтересів досягається тільки в разі його певної структурованості. Тому залежно від того чи іншого рівня структурованості керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління виникає той чи інший стан цілісності даного впливу.

Аналіз свідчить, що структура керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління може бути за характером “монолітною”, а за своїм змістом та інтенсивністю рівнозначною інтересам індивідів і соціальних груп. Тобто цей вплив за своєю структурою повинен мати у своєму арсеналі такі специфічні елементи, що найкращим чином відповідають особливостям індивідів і соціальних груп, що входять до складу об'єкта управління. Структура керуючого впливу визначається також різноманітністю видів діяльності керуючих суб'єктів, відмінностями їхнього соціального становища, особливими інтересами, потребами тощо. Усі ці змінні елементи, що входять до змісту керуючого впливу мають бути також специфічними для кожного суб'єкта управління стосовно специфіки об'єкта управління і водночас взаємопов'язаними між собою з погляду розвитку діяльнісних взаємодій і взаємодій особливих інтересів. У цьому фактично й полягає суть ще одного принципу – *принципу адресності керуючого впливу* суб'єкта на об'єкт управління.

При цьому аналіз свідчить, що неможливо забезпечити структурну цілісність керуючого впливу суб'єкта управління, якщо він однаково чином змінює становище різних індивідів і соціальних груп, як об'єкта управління. Наприклад, два учасника спільної діяльності, які є схожими в одному плані (наприклад, за професійним статусом), можуть істотно відрізнятись з іншого погляду (наприклад, за віком, статтю або сімейним станом), що зумовлює відмінність результату неструктурованого керуючого впливу для їхніх особливих інтересів. Отже, на основі *принципу адресності* керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління встановлюється змістовна відповідність окремих елементів даного впливу тим компонентам структури об'єкта управління, на які в даному випадку спрямований цей вплив. Це вказує на те, що кожен структурний елемент керуючого впливу суб'єкта управління повинен мати свою спрямованість або свою адресу, тобто співвідноситися з особливостями соціального

становища певних індивідів і соціальних груп як об'єкта соціального управління.

Однак взаємозв'язки окремих структурних елементів керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління, на наш погляд, повинні відповідати вимогам ще одного принципу – *принципу проблемної орієнтації організаційної взаємодії в соціальному управлінні*. Необхідність проблемної орієнтації керуючого впливу суб'єкта управління зумовлена тим, що він спрямований на переведення об'єкта управління з одного стану, проблемного, до іншого, безпроблемного. Тому за допомогою керуючого впливу суб'єкт управління має вирішити наявну проблему через зміну взаємного становища індивідів і соціальних груп, як об'єкта управління. Отже, при здійсненні керуючого впливу, суб'єкт управління має не тільки враховувати специфіку становища кожного учасника спільної діяльності, а й узгоджуватися їхнє взаємне становище таким чином, щоб вони були один для одного об'єктами взаємного інтересу. Коротко кажучи, згідно з *принципом проблемної орієнтації* структура керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління має повною мірою відповідати структурі проблемних суперечностей особливих і загального інтересів індивідів і соціальних груп не тільки як учасників спільної діяльності, але й як об'єкта соціального управління.

Зазначимо, що різноманітність інтересів учасників спільної діяльності породжує й різноманітність проблемних суперечностей, різних за своєю силою і значущістю, які виникають між ними в процесі організаційної взаємодії в соціальному управлінні. А це, в свою чергу, висуває певні вимоги до суб'єктів управління щодо структурування керуючого впливу на об'єкт управління, які складають основу *принципу визначення головної ланки* в процесі їхньої організаційної взаємодії в системі соціального управління. Гострота таких проблемних суперечностей з приводу одних інтересів може бути значно більшою, ніж з приводу інших. Причому в кожен конкретний момент може існувати така суперечність, від розв'язання якої значною мірою залежить усунення багатьох інших суперечностей. Утворюється таким чином певний ланцюжок суперечностей, які зумовлюють одна одну і стрижнем яких є головна суперечність (головна ланка), що визначає стан інших суперечностей у цьому ланцюжку та відповідний цій головній суперечності стан відносини між учасниками спільної діяльності. Згідно з *принципом головної ланки* в структурі керуючого впливу (що справляє суб'єкт управління на об'єкт управління) має бути виділений основоположний компонент, який спрямований на усунення головної суперечності за допомогою зміни пов'язаних із цією суперечністю зв'язків між суб'єктом і об'єктом організаційної взаємодії в соціальному управлінні.

Наступним принципом, якого має дотримуватися суб'єкт управління при формуванні керуючого впливу на об'єкт управління, є *принцип співвідношення загального й особливого інтересів*, який лежить в основі ефективної організаційної взаємодії в соціальному управлінні. І хоча загальний інтерес є певною мірою сукупністю особливих інтересів людей, для кожного окремого учасника спільної діяльності ці інтереси не можуть бути тотожними. Загальний інтерес відображає взаємопов'язаний спосіб реалізації багатьох особливих інтересів індивідів і соціальних груп, оскільки він завжди є певним компромісом між ними. При цьому для окремого індивіда (або соціальної групи) є й інші, більш адекватні їхній специфіці способи реалізації особливого інтересу, і вони прагнуть насамперед скористатися ними в процесі організаційної взаємодії в соціальному управлінні. Крім того, загальний інтерес далеко не завжди безпосередньо відображає потреби всіх учасників спільної діяльності. Отже, загальний інтерес об'єкта управління реалізуються тим успішніше, чим більшою мірою це відбувається через реалізацію особливих інтересів індивідів і соціальних груп, що входять до його складу. Відповідно до *принципу співвідношення загального й особливого інтересів* первинним при реалізації загального інтересу є особливий інтерес, хоча необхідність керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління зумовлена,

як правило, загальним інтересом. Первинність особливого інтересу зумовлена тим, що досягнення загального інтересу є не що інше, як засіб реалізації особливого інтересу людей, але, з іншого боку, цей особливий інтерес є визначальним засобом реалізації й загального інтересу. Це, зокрема, вказує на те, що індивідуальні й групові інтереси людей виступають складовими процесу формування та відтворення організаційної взаємодії в соціальному управлінні.

Реалізація загального інтересу через особливий означає, таким чином, створення такої системи організаційних зв'язків (взаємодій) між учасниками спільної діяльності, коли особливий інтерес ніби-то вбудований у загальний інтерес, який є не тільки його об'єктом, а й засобом реалізації. У цьому контексті від рівня реалізації загального інтересу залежить рівень реалізації особливого інтересу людей (як керуючих суб'єктів і керованих об'єктів) в процесі їхньої взаємодії в системі соціального управління, оскільки будь-яка неналежна практика реалізації загального інтересу обертається шкодою для їхнього особливого інтересу.

Таким чином, при формуванні суб'єктом управління керуючого впливу на об'єкт управління (згідно з принципом реалізації загального інтересу через особливий інтерес) його головне завдання полягає в тому, щоб створити результативну модель організаційної взаємодії в системі соціального управління за якої реалізація загального інтересу відразу б забезпечувала реалізацію особливих інтересів індивідів і соціальних груп, як об'єкта управління. У цьому випадку мова йде про створення управлінською системою продуктивного механізму реалізації загальної мети суспільного розвитку, яка полягає в гармонізації загального та особливих інтересів індивідів і соціальних груп, які виступають як суб'єкти та об'єкти управління в суспільстві.

Висновки:

1. Аналіз організаційної взаємодії в соціальному управлінні дає можливість визначити ряд закономірних зв'язків, що пояснюють механізми формування організаційної взаємодії суб'єктів і об'єктів соціального управління з погляду реалізації їхніх особливих і загального інтересу в цілому. На об'єктно-суб'єктному рівні цей зв'язок виявляється між досягненням загальної мети суспільного розвитку і характером відповідності особливих інтересів суб'єкта і об'єкта управління.

2. Знання закономірного характеру відповідності інтересів суб'єкта управління інтересам об'єкта управління в системі соціального управління транзитного суспільства дає змогу виділити ряд принципів формування організаційної взаємодії в соціальному управлінні, зокрема, принципу виділення та принципу функціонального визначення суб'єктів управління, реалізація яких забезпечує представництво інтересів об'єкта управління в самому суб'єкті управління, а також соціальну залежність другого від першого в часовому вимірі.

3. Серед інших принципів формування ефективної організаційної взаємодії в соціальному управлінні можна визначити такі принципи як функціональної несуперечності, цілісності, системності й комплексності, що визначають вимоги до структури керуючого впливу суб'єкта на об'єкт управління, спрямованого на відтворення цілісності суспільної системи, що трансформується.

4. Що стосується таких принципів як адресності і проблемної орієнтації, то вони встановлюють спрямованість окремих елементів керуючого впливу суб'єкта управління відповідно до специфіки об'єкта управління і структури тих суперечностей, що виникають в останньому. Натомість ще один принцип – принцип реалізації загальних інтересів через задоволення їх особливих інтересів – характеризує взаємне становище людей в цьому процесі, що є не тільки закономірною основою побудови стійких механізмів організаційної взаємодії в соціальному управлінні, а й сприяє підвищенню ефективності функціонування й подальшого розвитку транзитивного суспільства в цілому.

Список використаної літератури

1. Управління людськими ресурсами: понятійно-термінологічний слов. / за ред. Г.В. Щокіна, О.В. Антонюка, М.Ф. Головатого. – К. : МАУП, 2006. – 496 с.
 2. Туленков М.В. Теоретико-методологічні основи організаційної взаємодії в соціальному управлінні : моногр. / М.В. Туленков. – К. : Каравела, 2009. – 512 с.
 3. Мильнер Б.З. Теория организации / Б.З. Мильнер. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 266 с.
- Стаття надійшла до редакції 7.02.2012

Tulenkov M. V.

***FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF ORGANIZATIONAL INTERACTION IN
SOCIAL MANAGEMENT.***

This article offers a sociology-based principles of forming the organizational interaction of the subjects and the objects of social governance in the transitional society.

Key words: *principles of the organizational interaction in social governance, subject of social governance, object of social governance, mechanisms for the interaction of the subject and the object of social governance.*